

پله پله با کتاب

چطور بچه‌ها را به مطالعه علاقه‌مند کنیم؟

مهدتاب خسروشاهی

بچه‌ها رفتارها را از والدین و آموزگار یاد می‌گیرند. بنابراین باید برای آموزش رفتاری که دوست دارید در کودکان نهادینه شود، به لحاظ زمانی و مالی، هزینه کنید. مطالعه‌ی آزاد، یعنی همان علاقه به مطالعه‌ی کتاب‌هایی غیر از کتاب درسی هم از همین رفتارهاست. ۲۴ آبان، روز و پس از آن هفته‌ی کتاب‌خوانی را بهانه کردیم تا درباره‌ی راهکارهای علاقه‌مند کردن بچه‌ها به کتاب‌خوانی، نکته‌هایی را مرور کنیم:

کتاب مناسب

دنبال کردن کلمات

یادداشت برداری

۱. کتاب مناسب را انتخاب کنید: کتابی با سن کودک متناسب است که او برای مثال از هر ۱۰۰ کلمه‌ی موجود در هر صفحه‌ی آن، ۹۵ کلمه را بلد باشد. این نشان می‌دهد کتاب مناسب سن و سواد اوست. بیش‌تر از این مقدار آگاهی، یعنی اینکه کتاب برای سواد مطالعه‌ی کودک کم است و کمتر از این مقدار، یعنی کتاب برای آگاهی از میزان مهارت دانش‌آموزان، یک صفحه از کتاب را با هم و بلند بخوانید.

۲. بر دنبال کردن کلمات تأکید کنید: به بچه‌ها بگویید وقت مطالعه‌ی کتاب در مدرسه یا منزل، انگشتشان را زیر کلمه‌ها و جمله‌ها بگذارند و یا با مداد آنها را دنبال کنند. این کار از هر نظر به فراگیری بهتر کلمه‌ها کمک می‌کند.

۳. یادداشت‌برداری را آموزش دهید: بچه‌ها باید کلمه‌هایی را که معنی‌شان را نمی‌دانند، یادداشت کنند. سپس معنی‌ها را بپرسند و رویه‌روی کلمه‌ها بنویسند. پیش از شروع دوباره‌ی مطالعه، یکبار دیگر کلمه‌ها را بخوانند و معنی آنها را یادآوری کنند.

۴. با هم بخوانید: سساعتی از کلاس درس را به مطالعه‌ی دسته‌جمعی اختصاص دهید. علاوه بر اینکه می‌توانید تعدادی صفحه را مشخص کنید و با بچه‌ها قرار بگذارید آن تعداد مطالعه کنند و جلساتی بعد به مدت نیم ساعت درباره‌ی کتاب در کلاس با هم صحبت کنید.

۵. بر جمله‌سازی تأکید کنید: از کلمه‌های کتاب، به‌ویژه کلمه‌های تازه، تعدادی را انتخاب و در جمله‌سازی از آنها استفاده کنید. این کار به خاطر سپردن بهتر کلمه‌ها و فراگیری کاربرد درست آنها در جمله را ساده‌تر می‌کند.

زمان مشخص

۶. در زمان‌هایی مشخص کتاب بخوانید؛ مدت زمان مطالعه‌ی کتاب در روز باید مناسب باشد. برای مثال، با یک ربع آغاز کنید و به تدریج زمان را افزایش دهید. اگر زمان مطالعه را از ابتدا زیاد در نظر بگیرید، بچه‌ها دلزده می‌شوند.

همگامی

۷. صحبت کنید؛ با بچه‌ها درباره‌ی کتابی که همه در حال خواندن آن هستند، صحبت و گروه‌های احتمالی داستان را برای آن‌ها باز کنید. به والدین هم بگویید در منزل این کار را انجام دهند.

شناسایی لغات

۸. زیاده‌روی نکنید؛ بعضی از والدین اصرار دارند کتاب‌هایی بالاتر از سن یا سواد کودک به آن‌ها معرفی شود. کتاب انتخاب شده باید با سن و سواد کودک متناسب باشد تا او را دلزده نکند. علاوه بر روش جمله‌سازی، با روش «هم‌خانواده» هم می‌توانید این کار را انجام دهید. به بچه‌ها بگویید کلمه‌های آن‌ها را به بچه‌ها بگویید. یادگرفتن املا معنی و تلفظ کلمه‌های تازه را هم یاد خواهند گرفت.

۹. لغت‌ها را شناسایی کنید؛ مطالعه یکی از راهکارهای آموزش لغت‌های جدید به دانش‌آموزان است. علاوه بر روش جمله‌سازی، با روش «هم‌خانواده» هم می‌توانید این کار را انجام دهید. به بچه‌ها بگویید کلمه‌های ناآشنا (چه از نظر معنی و چه تلفظ و دیکته) را یادداشت کنید. سپس برای اینکه کلمه‌ها را یاد بگیرند، ابتدا تلفظ، سپس معنی و سپس هم‌خانواده‌های آن‌ها را به بچه‌ها بگویید. یادگرفتن املا معنی و تلفظ کلمه‌های تازه با کمک هم‌خانواده‌های آن‌ها، روش بسیار خوبی است. به این دلیل که علاوه بر شناخت خود کلمه، چند کلمه‌ی تازه را هم یاد خواهند گرفت.

نشانی تصویری

۱۰. با تصویر بیاورید؛ برای آموزش «کلمه» یا «حرف» تازه می‌توانید از تصویر و کلمه کمک بگیرید. برای کلمه، تصویر نشان دهید یا نقاشی کنید. برای حروف، کاربرد آن حرف را در چند کلمه‌ی مختلف یاد بدید. برای مثال، حرف «ف» را در کلمه‌ی «برف» و «گفگی» نشان دهید. با تصویر و نوشتن کلمه در کنار آن، حرف مورندتر در یاد بچه‌ها می‌ماند.

۱۱. تنوع ایجاد کنید؛ سعی کنید در انتخاب کتاب برای بچه‌ها، تنوع موضوعی، نویسنده و حتی تصویرگری را در نظر بگیرید. علاوه بر آن، تنوع در انتخاب کتاب ایرانی و ترجمه‌شده را هم در نظر بگیرید.

مطالعه دیجیتال

۱۲. دیجیتال مطالعه کنید؛ قیمت کتاب ارزان نیست. از طرف دیگر، بچه‌ها باید نحوه‌ی استفاده‌ی مناسب از موبایل، تبلت یا لپ‌تاپ را هم یاد بگیرند. یکی از راهکارهای این موضوع، مطالعه‌ی آنلاین است. ضمن اینکه هزینه‌ی خرید کتاب به شکل آنلاین، به مراتب پایین‌تر از تنوع کتاب‌های آن است.